

adjective urmau și declinarea substantivelor: *prinesz brata mrtva* (39 v) „a adus pe fratele mort”; *miluj me nemoštna* (38 v) „miluiește-mă pe mine nepu-tinciosul”; *drug i ljublenikz* (36 v) „prieten și iubitor”.

Sînt frecvente însă și adjectivele ca și participiile în forma mai nouă pronominală sau lungă: *prěčisty* (30 v) „preacuratul”; *vetčhyi zavet* „Vechiul Testament”; *velikiy tulz* (—0 v) „marele vultur”; *veleglasnyi love* (36 v) „leule, cu mare glas”.

Caracteristice limbii lui Ioan Exarhul sînt adjectivele cu sufixul *-en*: *nebesen* „ceresc”; *podobenz estz* (35 r) „este asemănător, cuvios”; *navyčenz nepodobenz* (34 v) „obișnuit, învățat, necuvincios”; *istovenz* (34 v) „obosit, istovit”. Altele, mai rare, au formă lungă: *istenyi* (33 v) „adevărat”, sau cu o nuanță de participiu trecut pasiv: *blagoslovenz* (32 v) „binecuvîntat”.

Sînt atestate și adjectivele posesive: în *-skz*: *stromatzskyi* (38 v) Stomatul; *slovo očskago* (31 v) „cuvîntul tatălui”; *pesakz morskyy* „nisipul mării” (39 v); în *-ovz*: *apostolovu tēlu* „trupul apostolului” (40 r); în *-jz*: *rabz božii* „robul lui Dumnezeu”, preot” (39 v); *zrěčē brata* (39 v) „pe fratele preotului păgîn”. În *-inz*: *o crkvišti Arthemine* (38 v) „despre templul Arthemei”.

Arhaice și caracteristice limbii lui Ioan Exarhul sînt și pronumele nehotărîte: *čso* „ceva”, sau în formă negativă: *ničsože ne bystz* (32 v și 40 v) „nu a fost nimic”; *čsomu* „de ce, cărui fapt” (40 v), și *eterz, eteri* (nēcii) „unul, oarecare” (37 r), sau *inomu* „altuia” (40 v).

Alte pronume demonstrative au forme tipice bulgărești: *vz tōzde denz* (40 r) „în aceeași zi”. Arhaism e și forma *i* „pe el” în loc de *ego*: *vz crkvi i vvede* (38 v) „l-a dus în biserică”. Pronumele *kakyy* „ce fel” e atestat într-o formă cu palatalizare neobișnuită: *kako, ili kacēmz obrazomz* (37 v) „cum, sau în ce fel”. Sînt atestate două numerale adverbiale cu fonetism bulgăresc: *četyriždi* „de patru ori”; *mnogaždi* „de multe ori”.

Sistemul verbal impresionează pe cercetător prin marea frecvență a participiilor în forme nazalizate, în *-lšz* și cîteva aoriste tari și sigmatice. Ex.: „... i mrěžz otvřgž i trstz ostavlz iqšz po eyaggelie (30 v.) „și a aruncat năvodul și a părăsit trestia, s-a luat de evanghelie”.

Cele mai frecvente sînt participiile tr. 1. a în *-(v)z*. Ex. *prišedz* (30 v) „a venit (venind)”; *odeavz se* (32 r) „s-a îmbrăcat”; *byvz* „a fost” etc. Sau în forme lungi: *viděvyi* (35 r) „cel care a văzut”; *nevědyi čto...* (30 v) „care nu a știut că”; *ljubivyi te* (41 r) „care te-a iubit”; *prebyvaz* „trăind (fiind) acolo” în trecut.

Caracteristice limbii lui Ioan Exarhul sînt și participiile tr. a. 2-a în *-lš* declinate uneori ca și cele în *-(v)z*: *savzakuplšz* (37 v) „s-au strîns, s-au îngîră-mădit”. Obișnuit, aceste participii exprimă perfectul compus atît singure, cît și cu copulă: *ašte estz umrlz* „dacă a murit”.

Sînt frecvente și partic. prezente. *Povědaqi* (30 v) „cel care spune, spunînd”; *rěkštz* (41 r) „zicînd”; *sqi* (32 v) „fiind” și *sqšti* (31 r); *glagoleštqo* „cel care vorbește”.

Participiile prezente pasive sînt mai rare: *znajemz vsemi bōdet* „va fi știut de toți”; *vedomz* (313) „cel știut de altcineva”; *neotdělino* (31 v) „cel neînțeles și nedespărțit (de altcineva) etc.